

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/46/2017
Identifikačné číslo spisu:	5309201602
Dátum vydania rozhodnutia:	11.04.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Emil Franciscy
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:5309201602.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Emila Franciscyho a sudkyň JUDr. Daniely Sučanskej a JUDr. Eleny Siebenstichovej, v právnej veci žalobcov 1/ U. D., bývajúcej v J., zastúpenej advokátskou kanceláriou JUDr. Bohuslav Majchrák, spol. s r.o., so sídlom v Novej Bystrici č. 850, 2a/ U. D., bývajúceho v J., 2b/ Z. F., bývajúcej v N., 2c/ K. D., bývajúcej v J., proti žalovaným 1/ S. J., bývajúcemu v J., 2/ E. Z., bývajúcej v J., 3/ K. N., bývajúcemu v F., 4a/ J. N., bývajúcej v J., 4b/ J. J., bývajúcej v J., 4c/ E.B., bývajúcej v J., 4d/ O. Q., bývajúcej v H., 4e/ N. N., bývajúcemu v J., 4f/ X. J., bývajúcej v J., 5/ K. K., bývajúcej v F., 6/ A. R., bývajúcej v F., 7/ K. K., bývajúcemu v F., 8/ X. A., bývajúcej v F., 9/ S. D., bývajúcej v RB., 10/ S. D., bývajúcej v W., 11/ C. W., bývajúcej v R., 12/ F. Z., bývajúcemu v J., 13/ U.N., bývajúcej v F., 14/ C. H., bývajúcej v W., 15/ U. I., bývajúcemu v J., 16/ S. N. J., na neznámom mieste, 17/ K. N. J., na neznámom mieste, 18/ K. N., na neznámom mieste, 19/ S. S., na neznámom mieste, žalovaným 16/ až 19/ zastúpeným Slovenským pozemkovým fondom, so sídlom v Bratislave, Búdková č. 36, IČO: 17335345, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenej na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 11 C 151/2009, o dovolaní žalobkyne 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 26. augusta 2015 sp. zn. 10 Co 874/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovaní majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobcovia sa v konaní domáhali určenia, že sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností v katastrálnom území KrG., ktorá je v katastri vedená na liste vlastníctva č. XXXX ako parcela č. XXXX - orná pôda vo výmere XXXX m² (ďalej len „sporný pozemok“). Tvrdili, že sporný pozemok užívajú dobromyseľne a nerušene ako svoj vlastný od roku 1982 na základe ústnej kúpnej zmluvy uzatvorenej s (medzičasom zomrelým) X. I., ktorý bol oddávna jeho výlučným užívateľom po delbe a zámenách nehnuteľností s niekdajšími pozemkovoknižnými spoluvlastníkmi.

2. Okresný súd Čadca (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 10. marca 2010 č.k. 11 C

151/2009-70 určil, že sporný pozemok patrí do bezpodielového spoluvlastníctva žalobkyne 1/ a F. D. (žalobcovia 2a/, 2b/ a 2c/ sú jeho právni nástupcovia). Vychádzal z toho, že žaloba je opodstatnená vzhľadom na splnenie predpokladov pre nadobudnutie vlastníckeho práva sporného pozemku právnym titulom vydržania v zmysle § 134 Občianskeho zákonníka.

3. Na odvolanie žalovanej 10/ Krajský súd v Žiline (ďalej aj len „odvolací súd“) rozsudkom zo 4. októbra 2012 sp. zn. 10 Co 244/2011 napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietol. Na rozdiel od súdu prvej inštancie dospel k záveru, že za domnelý právny titul nemožno považovať ústne uzatvorenú kúpnu zmluvu. Pokiaľ niekto vstúpi do držby nehnuteľnosti na základe takejto kúpnej zmluvy, nemôže byť vzhľadom na všetky okolnosti v dobrej viere, že je vlastníkom predávanej veci.

4. Na dovolanie žalobkyne 1/ Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením z 30. januára 2014 sp. zn. 3 Cdo 453/2013 uvedený rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Dôvodom tohto rozhodnutia bola procesná vada konania zmätočnosti daná tým, že odvolací súd konal s pôvodným žalobcom 2/ napriek tomu, že zomrel a tým stratil spôsobilosť byť účastníkom konania [§ 237 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“)].

5. Krajský súd v Žiline sa po vrátení veci na ďalšie konanie opätovne zaoberal opodstatnenosťou odvolania podaného žalovanou 10/; rozsudkom z 26. augusta 2015 sp. zn. 10 Co 874/2014 napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietol. V odôvodnení tohto rozsudku odvolací súd zotrval na pôvodných skutkových a právnych záveroch. Vychádzajúc z výsledkov dokazovania (vykonaného najmä výpoveďami svedkov, listinnými dôkazmi, osobitne geometrickým plánom) dospel k záveru, že žalovaní sú v danej veci pasívne legitimovaní, žaloba je ale neopodstatnená. V skutkovom rámci vymedzenom žalobou považoval odvolací súd za rozhodujúce, že oprávnenosť a dobromyseľnosť žalujúcej procesnej strany bola vyvodzovaná z kúpnej zmluvy uzatvorenej údajne ústne v roku 1982 s X. I.. Podľa právneho názoru odvolacieho súdu žalujúca procesná strana v konaní nepreukázala, že v danom prípade boli splnené všetky predpoklady pre nadobudnutie (spolu)vlastníctva právnym titulom vydržania v zmysle § 134 Občianskeho zákonníka. Jedným z predpokladov je tu (okrem uplynutia vydržacej doby) tiež držba oprávnená a nerušená. Predmetná kúpna zmluva nemohla založiť dobromyseľnosť držiteľov v tom, že sporný pozemok užívajú ako vlastný, lebo právny poriadok platný v čase jej uzatvorenia vyžadoval pre prevod vlastníctva nehnuteľnosti písomnú formu zmluvy a jej registráciu štátnym notárstvom. Z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietol.

6. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa 1/ s tým, že v konaní jej bola odňatá možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Poukázala na to, že odvolací súd sa po vrátení veci dovolacím súdom dostatočne nevyrovnal s celým rozsahom jej odvolacej argumentácie, v dôsledku čoho je napadnutý rozsudok arbitrárny, nemajúci náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p. a nepreskúmateľný. Podľa jej presvedčenia došlo v konaní tiež k tzv. inej procesnej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Odvolací súd rozhodol svojvoľne a v príkrom rozpore s princípom spravodlivého usporiadania vecí. V konaní nebolo spochybňované, že sporný pozemok je spôsobilým predmetom vydržania, ktorý je žalujúcou stranou nerušene užívaný od roku 1982, teda po dobu vyžadovanú zákonom pre nadobudnutie vlastníctva právnym titulom vydržania. O to viac je neopodstatnený a zarážajúci právny záver odvolacieho súdu, podľa ktorého oprávnenosť držby nemôže zakladať (len) ústne uzatvorená kúpna zmluva. Odvolací súd dospel k tomuto záveru v rozpore nielen s účelom a zmyslom (aj dávnejšej) právnej úpravy vydržania, ale tiež judikatúrou najvyššieho súdu a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). V priebehu dovolacieho konania žalobkyňa 1/ doplnila dôvody, so zreteľom na ktoré zotrvala na svojom názore o „extrémnej nespravodlivosti“ napadnutého rozsudku a opodstatnenosti jej dovolania.

7. Žalované 8/ a 9/ vo vyjadrení k dovolaniu označili rozsudok odvolacieho súdu za vecne správny a dovolanie za neopodstatnené.

8. Dovolanie bolo podané do 30. júna 2016. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

9. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne 1/ treba zamietnuť.

10. Žalobkyňa 1/ podala dovolanie pred 30. júnom 2016. Dovolania podané do uvedeného dňa, v prípade ktorých podľa vtedy účinnej právnej úpravy nebol daný dôvod pre zastavenie konania alebo odmietnutie dovolania, vyvolali procesný účinok umožňujúci a zároveň prikazujúci dovolaciemu súdu uskutočniť meritorný dovolací prieskum. Podľa právnej úpravy účinnej do uvedeného dňa bolo dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu, ak v konaní došlo k najzávažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 O.s.p. Prípustnosť dovolania proti rozsudku upravoval § 238 O.s.p.; dovolanie proti zmeňujúcemu rozsudku bolo prípustné v zmysle § 238 ods. 1 O.s.p. V danom prípade je dovolaním napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie, ktoré podala žalobkyňa 1/, teda vyvolalo procesný účinok zachovaný aj po 1. júli 2016 (§ 470 ods. 2 CSP). V dôsledku toho bolo potrebné napadnutý rozsudok odvolacieho súdu podrobiť meritórnemu dovolaciemu prieskumu.

I.

11. Právny poriadok platný a účinný v čase podania dovolania ukladal dovolaciemu súdu (viď ustanovenie § 242 ods. 1 O.s.p.), aby aj ex offio posúdil, či v konaní nedošlo k niektorej z najzávažnejších procesných väd, ktoré boli taxatívne vymenované v § 237 ods. 1 O.s.p.

11.1. O procesnú vadu konania v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 O.s.p. išlo vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

11.2. Dovolateľka procesné vady konania uvedené v ustanovení § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietala a ich existencia ani nevyšla v dovolacom konaní najavo.

11.3. Opodstatnenosť jej dovolania preto z § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nevyplýva.

12. Žalobkyňa 1/ tvrdí, že jej v konaní bola odňatá možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

12.1. Odňatím možnosti konať pred súdom sa do 30. júna 2016 rozumel taký procesne nesprávny postup súdu, ktorý mal za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytoval O.s.p. O túto procesnú vadu zmätočnosti išlo najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [podľa § 18 O.s.p. mali účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd bol povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - viď napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazeráť do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

12.2. Najvyšší súd opakovane zdôraznil, že pre záver o existencii procesnej vady konania uvedenej v ustanovení § 237 ods. 1 O.s.p. nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil takej vady; rozhodujúcim bolo výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo [viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 2 Cdo 609/2015, 3 Cdo 409/2015, 4 Cdo 143/2015, 5 Cdo 238/2015, 6 Cdo 30/2016, 7 Cdo 371/2015, 8 Cdo

34/2016 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom odkazuje v zátvorke na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky)].

13. Žalobkyňa 1/ tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené až do tej miery, že je nepreskúmateľné; v nepreskúmateľnosti vidí procesnú vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

13.1. Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Právo na spravodlivý súdny proces neznamena ale právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Súd sa z tohto dôvodu nemusí v odôvodnení svojho rozhodnutia zaoberať úplne všetkými dôvodmi a argumentmi procesných strán; postačujúcim je, ak z odôvodnenia rozhodnutia sú zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia (viď tiež II. ÚS 76/07).

13.2. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) považovala nepreskúmateľnosť rozhodnutia za „inú vadu konania“, ktorá prípustnosť dovolania nezakladá. Správnosť takého nazerania na právne dôsledky nepreskúmateľnosti potvrdili tiež rozhodnutia ústavného súdu o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998 (viď napríklad sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015 a III. ÚS 288/2015). Dovolací súd osobitne poukazuje na to, že ústavný súd v náleze z 30. januára 2013 sp. zn. III. ÚS 551/2012 konštatoval, že „sa väčšinovým názorom svojich senátov priklonil k tej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá prijala záver, že nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku nezakladá vadu konania podľa § 237 O.s.p., ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“.

13.3. Na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.“. Toto stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, považuje dovolací súd za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. Dodáva, že obsah spisu nedáva žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta tohto stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

13.4. V danom prípade je z dovolaním napadnutého rozsudku je úplne zrejmý dôvod rozhodnutia. Nech by odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu malo (alebo má) väčšie alebo menšie nedostatky, nemožno mu uprieť, že vyjadruje podstatu, na ktorej bol založený tento rozsudok, totiž to, že kúpna zmluva, ktorá bola v roku 1982 uzatvorená ústne, nemôže byť považovaná za právny titul zakladajúci dobromyseľnosť držby.

14. Najvyšší súd už v rozhodnutí publikovanom pod R 125/1999 uviedol, že odňatie možnosti konať pred súdom nemožno spájať s faktickou meritórnou rozhodovacou činnosťou súdu. „Postupom súdu“ je len jeho faktická (ne)činnosť, teda procedúra prejednávania veci (porovnaj rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 90/2012, 91/2012), ktorá predchádza vydaniu konečného rozhodnutia. Pod „postupom súdu“ v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. možno rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodovací akt súdu.

15. Procesnú vadu zmätočnosti uvedenú v § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. nezakladalo ani nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, prípadné nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov

alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. V tomto smere najvyšší súd poukazuje na nad'alej opodstatnené závery vyjadrené v judikátoch R 37/1993 a R 125/1999, R 42/1993 a 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012.

16. Z týchto dôvodov najvyšší súd uzatvára, že dovolateľka v preskúmvanej veci nedôvodne namieta, že jej bola odňatá možnosť pred súdom konať.

II.

17. Obdobne právny poriadok účinný do 30. júna 2016 ukladal dovolaciemu súdu, aby aj ex offio prihliadal na existenciu tzv. iných (v § 237 ods. 1 O.s.p. neuvedených) procesných v'ád, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

18. Dovolateľka podala svoj výklad viacerých dôvodov, so zreteľom na ktoré považuje napadnutý rozsudok za vecne nesprávny, výslovne ale neuvedla, čím odôvodňuje argumentáciu, že v konaní došlo k „inej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci“ (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

19. Za „inú vadu“ sa do 30. júna 2016 považovalo najmä porušenie ustanovení o dokazovaní napríklad tým, že súd vôbec nezisťoval skutočnosti rozhodujúce pre posúdenie veci aj napriek tomu, že boli tvrdené a na ich preukázanie boli navrhnuté dôkazy. Vadu tejto povahy zakladalo aj porušenie ustanovení o vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov (napríklad osoba, ktorá mala byť vypočutá ako svedok, bola vypočutá ako účastník konania, svedok nebol o svojich povinnostiach riadne poučený, dôkaz listinou bol vykonaný v rozpore s § 129 O.s.p.). Tieto vady neboli v dovolaní tvrdené; ich existencia ani nevyšla v dovolacom konaní najavo.

20. O „inú vadu konania majúcu za následok nesprávne rozhodnutie vo veci“ išlo tiež pri nepreskúmateľnosti rozhodnutia. Podľa názoru dovolacieho súdu zaujatého už vyššie nie je napadnutý rozsudok nepreskúmateľný. Sama skutočnosť, že odvolací súd neodôvodnil skutkové zistenia a právne úvahy, z ktorých vychádzal, resp. právne závery, ku ktorým dospel, spôsobom zodpovedajúcim predstavám žalobkyne 1/, neznamená, že napadnutý rozsudok je nepreskúmateľný.

21. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, podľa ktorého dovolateľka neopodstatnene namieta, že v konaní došlo k „inej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci“ (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

III.

22. Žalobkyňa 1/ v dovolacom konaní namietla, že zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

22.1. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

22.2. Podľa presvedčenia dovolateľky odvolací súd vec nesprávne posúdil v otázke splnenia predpokladov pre vydržanie vlastníctva nehnuteľnosti v zmysle § 134 Občianskeho zákonníka.

23. V rozhodnutí sp. zn. 2 Cdo 271/2007 najvyšší súd uviedol, že „vydržanie je osobitný spôsob nadobudnutia vlastníctva. V prípade splnenia zákonom určených podmienok dochádza k nemu priamo zo zákona, nevyžaduje sa k tomu rozhodnutie štátneho orgánu. K tomu, aby bolo možné nadobudnúť vlastnícke právo vydržaním musia byť splnené zároveň tieto zákonné predpoklady: a) nadobúdateľ je oprávneným držiteľom veci, b) nepretržitosť vydržacej doby, ktorou je neprerušovaný stav užívania predmetu vydržania počas zákonom stanovenej doby, c) spôsobilý predmet vydržania. Predpokladom

vydržania je skutočnosť, že držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec alebo právo patrí. Posúdenie toho, či držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí, nemôže vychádzať len z posúdenia subjektívnych predstáv držiteľa. Dobromyseľnosť držiteľa musí byť posudzovaná aj z objektívneho hľadiska, t. j. či držiteľ pri zachovaní náležitej opatrnosti, ktorú možno s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu na každom subjekte požadovať, mal alebo mohol mať pochybnosti, že užíva veci, ktorých vlastníctvo nenadobudol“. Obsahovo rovnaké závery zaujal najvyšší súd aj v ďalších rozhodnutiach (5 Cdo 49/2010, 3 Cdo 12/2010, 4 Cdo 287/2006 a 5 Cdo 234/2009).

24. V rozhodovacej praxi najvyššieho súdu už bola riešená otázka, či dobromyseľnosť držby môže za účinnosti Občianskeho zákonníka (v znení do 31. decembra 1991) zakladať kúpna zmluva o prevode nehnuteľnosti, ktorá bola uzatvorená ústne.

24.1. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 4 Cdo 361/2012, ktoré bolo neskôr publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 74/2015, dospel k právnomu záveru, v zmysle ktorého „oprávneným držiteľom nehnuteľnosti, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že je jej vlastníkom, nemôže byť ten, kto do jej držby vstúpil za účinnosti Občianskeho zákonníka v znení do 31. decembra 1991 na základe zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ktorá nebola uzatvorená v písomnej forme“.

24.2. Najvyšší súd v uvedenom judikáte vysvetlil, že o dobromyseľnosti možno hovoriť tam, kde držiteľ drží vec v omyle, že mu vec patrí a ide pritom o omyl ospravedlniteľný. Ospravedlniteľný je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že myliaci sa postupoval s obvyklou mierou opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu od každého požadovať. Omyl môže byť nielen skutkový, ale aj právny. Právny omyl spočíva v neznalosti alebo neúplnej znalosti všeobecne záväzných právnych predpisov a z toho vyplývajúceho nesprávneho posúdenia právnych dôsledkov právnych skutočností. Omyl držiteľa vychádzajúci z neznalosti alebo nedokonalnej znalosti celkom jednoznačného a zrozumiteľného ustanovenia zákona je právny omyl neospravedlniteľný (3 Cdo 97/2009, 4 Cdo 283/2009, 5 Cdo 30/2010, 3 MCdo 7/2010, 3 MCdo 8/2010 a 6 MCdo 5/2010). Neznalosť inak jasného, zrozumiteľného a nesporného ustanovenia zákona (v danom prípade § 46 Občianskeho zákonníka v uvedenom znení) nikoho neospravedľuje - pri zachovaní obvyklej opatrnosti sa totiž predpokladá, že každý sa oboznámi so zákonnou úpravou právneho úkonu, ktorý má v úmysle urobiť.

25. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 4 Cdo 283/2009, ktoré bolo v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky publikované ako judikát R 73/2015, zaujal právny záver, v zmysle ktorého „oprávneným držiteľom nehnuteľnosti, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že je jej vlastníkom, nemôže byť ten, kto do jej držby vstúpil za účinnosti Občianskeho zákonníka v znení do 31. decembra 1991 na základe zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ktorá nebola registrovaná štátnym notárstvom v zmysle zákona č. 95/1963 Zb. o štátnom notárstve a o konaní pred štátnym notárstvom (notársky poriadok)“. Najvyšší súd tu na bližšie odôvodnenie uviedol, že pokiaľ do uvedeného dňa niekto vstúpil do držby pozemkov na základe zmluvy o ich prevode, ktorá nebola registrovaná štátnym notárstvom, hoci zákon takúto registráciu vyžadoval, nemohol byť so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že je ich vlastníkom, aj keď subjektívne mohol byť o svojom vlastníctve presvedčený. Požiadavka, aby zmluvy o prevode vlastníctva k nehnuteľnej veci boli registrované štátnym notárstvom, bola v Občianskom zákonníku upravená jasne a jednoznačne vymedzená v ustanovení § 134 ods. 2 (v znení platnom do 31. decembra 1991) tak, že „ak sa nehnuteľná vec prevádza na základe zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo účinnosťou zmluvy, pričom na jej účinnosť je potrebná registrácia štátnym notárstvom, ak nejde o prevod do socialistického vlastníctva“.

26. K argumentácii dovolateľky spochybňujúcej význam niektorých rozhodnutí najvyššieho súdu pre súdno-aplikačnú prax dovolací súd uvádza, že jednou z úloh najvyššieho súdu je zjednocovať rozhodovaciu prax všeobecných súdov Slovenskej republiky. Je pravdou, že judikatúra najvyššieho súdu nie je formálne záväzná, ipso iure ale normatívnu silu má, a to tak vo vertikálnej línii (voči prvoinštančným a odvolacím súdom), ako aj v horizontálnej línii (medzi senátmi najvyššieho súdu navzájom). Požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď, je neodmysliteľnou súčasťou princípu právnej istoty (napr. I. ÚS

87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99).

IV.

27. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobkyne 1/ síce vyvolalo procesný účinok umožňujúci uskutočnenie meritórneho dovolacieho dôvodu (§ 470 ods. 2 CSP v spojení s § 238 ods. 1 O.s.p.), výsledok najvyšším súdom uskutočneného dovolacieho prieskumu ale vedie k záveru, že dovolanie žalobkyne 1/ neopodstatnene smeruje proti takému rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nespočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

28. Najvyšší súd preto nedôvodné dovolanie žalobkyne 1/ zamietol podľa § 448 CSP.

29. Žalovaní boli v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešní (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol im nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

30. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.